

STUDENTI

IZNĀK 2 REIZES
MĒNESĪ

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ
20 SANT.

K. Branta un K. Upešlejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris
Rīgā, Meierovica b. № 11, dzīv. 15. (Ieeja no Valdemāra ielas). Tālr. 32636. Runas stundas:
svētdienās no 11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste № 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 3.—
Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant, tekstā 60 sant., sludin. daļa 20 sant., pa-
petītrindīnu + 5% sludināj. nodoklis.

№ 171.

Sestdien, 15. novembrī 1930.

IX. ak. g.

Universitātes mācības spēku un studentu gājienus uz Brāļu kapiem 18. nov. plkst. 9. rītā. Jāsapulcējas pie Univ. vecās ēkas.

18. novembrī.

Nekādi slavas raksti vairs ko pieliks un nekāda nīcināšana vairs ko atjems tam, kas ierakstīts vēstures gaišākajās lapas pusēs. Var gan pieminekli kalt to kā atgādinājumu mums un paaudžu paaudzēm pēc mums; tāpat to var klusā Brāļu kapu svētceļojumā ikgadus ar pateicību pieminēt. Bet, ja nu tas būtu pienākums pret 1918. gada 18. novembri vien — jā, tad mēs to patiesi arī būtu piepildījuši.

Tak ir vēl kāds lielāks pienākums mums pret ikkatru 18. novembri pēc tam, tāpēc, ka ir kāds biedinošs teiciens par ilgi verdzinātām tautām, brīvību sev dažreiz varot vieglāk izkaļot, kā paturēt unaizstāvēt.

Akurāteram „Latvijas balādās” ir veltījums „Kareivjiem, kas atgriežas”, kad cīņas rimušas un tēvzeme brīva. Mierīgiem soļiem pilsētu ielās tie iet uzmeklēt dzīvi un sen aizmirstos laikus. Tad —

Redz viņi ielās pilsoņus kūtros
Veikalu kalpus un stippolitikus.
Redz viņi aizvējos nometnes raibas
Sensenos tikumus, senso kašķi —
Ak, vai par to viņi asinis deva!
Dienās tie skumīgi staigā pa ceļiem
Manot, kā rūsā dvēseli apēd.

Kādā citā vietā nupat, 18. novembrim tuvojoties, žurnālists raksta: „Svētku dienas Latvijā nav vairs atcerīgu pārdomu, patiesības saredzēšanas un tautas nākotnes likteņa uzminēšanas, bet gan liekvārdības iespaidojuma dienas”.

Un universitātē, sintētiski zinātniskos priekšlasījumus atklājot prof. Zīle teicis: „Tagadējo laikmetu pilnam var apzīmēt par sajukuma laikmetu. Sajukuma ne tik vien oikonomiskā un sociālā, bet arī katra cilvēka iekšējā gara dzīvē. Cilvēku savstarpējās attiecībās nav vairs istas patiesības, bet valda liekulība. Tādēļ universitātei jānodarbojas arvien audzēkņiem ieroči, ar ko cīnīties pret tagadējo sajukuma laikmetu un liekulību”.

Rūsā, liekvārdība, sajukums un liekulība — lūk tiktāl 1930. gadā izkopts 1918. gada 18. novembra mantojums!...

Ja reizi gadā Latvijas propagandas nedēļa griežas arī pie studentiem ar aicinājumu: „Pērkat Latvijas ražojumus savā labā! Cienat paši savu darbu!”, tad garīgo vērtību propagandētājiem pat ik katru dienu reizi nebūtu par daudz saukt: „Studenti! Šeit jums ir istie ieroči cīņai pret gara rūsā, garīgās dzīves sajukumu un liekulību cilvēku savstarpējās attiecībās!”

Bet tā vietā nupat nesen ir atskanējis šāds sauciens:

„Ticēsim, ka nekad netrūks to, kam rapieris būs zīme, ka vīra gods ir viens no vislielākajiem dārgumiem, kam sabrūkot arī tautas gods būs tikai tukša skaņa”.

Nē. — Ar spožu zobenu gan varēja izcīnīt tautas brīvību, bet ar sarūsējušu rapieri tautas godu aizstāvēt — nekad!

Un nu beidzot, pilsoņi, kūtrie, 1918. gada 18. novembra gaišums un jūsu nākamā darba un tikumu krietnums lai notira rūsā, kas jūsu dvēseles ēd.

Kareivji, kas atgriezušies, jums dzejnieka veltījums:

Augšā kareivji! Paliekat modri!
Karogs jums mūžīgi jāpatur gaisā!
Elpa kad iesāks nosmakt šais namos,
Jūsu dziesma lai pārskeltu gaisu
Dzīvību atnesot zemei un tautai!

Studenti, jaunie! Latviskie centieni, laika garam līdzī sekojot, lai ir tie ieroči, ar kuriem jūs stājaties rindās par gaišāku nākotni, par skaidrāku, latviskāku dzīvi!

Enriks Aivieksta.

Agronomijas Institūts Gembloux — Beļģijā.

Sakarā ar starptautisko lauks. tehnikas kongresu Ljēžā, radās iespēja apmeklēt ievērojamāko agronomisko zinātņu izplatīšanas centru Beļģijā — agronomijas institūtu mazā Gembloux pilsētiņā. Beļģijā pavisam ir trīs lauksaimniecības augstskolas — Luvenā, Gantā (Gano) un Gembloux, ar studentu kopskaitu ap 500, kas sastāda tik 1/2 no mūsu lauks. f-tes studentu skaita. Gembloux institūta studentu ap 225, no kuriem visā laikā ir bijuši arī 2 no Latvijas. Šī institūta absolventi darbojas tagad visās pasaules daļās.

Institūts dibināts 1861. g. un novietojies vecā klostera plašajās telpās, ar imposantu fasādi. Celtnē sastāv no vairākām ēkām, savienotām četrstūrī un atrodas uz kraujas, no kuņas atklājas plašs skats pāri lejā guļošai pilsētiņai.

Studiju garums 2 vai 4 gadi, noved pie licenciāte resp. inženiera-agronoma grādiem. Pārbaudījumi notiek tikai katra mācības gada beigās apvienoti pa sesijām (ap 10 priekšmetu), un tikai sekmīgi izturēts pārbaudījums dod iespēju strādāt nākošā gada priekšmetos, tā kā faktiski pastāv studiju gaitas noteikumus gan neminēta kursu sistēma.

Studentiem, kas par studiju mērķi izvēlējušies inženiera-agronoma grādu ir izvēle starp vispārējo studiju plānu un speciālām sekcijām, kādu ir pavisam 6 (dārzkopībā, lauks. tehnikā, lauks. rūpniecībā, lauks. ķīmijā, kolonijā, ādeņu un mežu, atbilstošu mūsu mežkopības nodaļas). Institūta absolventiem ir iespējams iegūt arī otras sekcijas diplomu, kas prasa savukārt papildstudijas 1—2 gadus.

Asprantiem jāiztur iestāšanās pārbaudījumi franču vai flamu valodās, bez tam vēl kādā citā svešvalodā, arī vēsturē, ģeogrāfijā un matemātikā. No pārbaudījumiem atsvabināti dažu vidusskolu absolventi un citu augstskolu studenti.

Mācības nauda gadā 750 franki (ap 135 ls). Par katru gada pārbaudījumu jāmaksā atsevišķi 150 fr. (21 ls) un par gala pārbaudījumu jāmaksā 300 fr. (43 ls).

Mācības gads iedalīts 2 semestros, pirmais sākas oktobra trešā trešdienā un otrs — marta pirmā pirmdienā. Brīvlaiks — ziemas svētkos līdz 3. janv., lieldienās — 2 nedēļas, un rudens no 15. augusta līdz mācību sākumam. Priekšlasījumu garums — 1 stunda, — un kopumā ne vairāk par 3 dienā priekšpusdienās; pēcpusdienās iedalīti praktiskie darbi.

Iekšējās dzīves kārtība institūtā ir ļoti stingra. Studentu pienākums ir uzcītīgi apmeklēt priekšlasījumus, repetīcijas, praktiskos darbus, — neiztrūkstotši piedalīties ekskursijās. Viņu klātbūtni kontrolē profesori un citi mācības spēki. Students nedrīkst ne vienā darbā iztrūkt bez dibinātiem motīviem; studenti nedrīkst atstāt priekšlasījumus un darbus priekš to beigām. Praktisko darbu un demonstrāciju laikā studentiem jāatrodas mācības spēku tuvumā. Ja kāds students neseko kārtīgi kursam, tad par to rektors ziņo vecākiem; studentam var uzlikt arī akadēmisku sodu, kuņa augstākā pakāpe ir izslēgšana no institūta.

Gada pārbaudījumi sesijās notiek komisijas priekšā, kas sastāv no in-

Izglītības ministrs doc. Edmunds Ziemelis
sakarā ar viņa 50 gadu dzimšanas dienu.

stitūta profesoriem un zemkopības ministra sūtītā pārstāvja. Ipatnēja ir kārtība, ka visi pārbaudījumi ir publiski un mutiski. Eksaminandiem ir tiesība pieprasīt rakstiskus pārbaudījumus. Sekmju novērtējums pēc 20 punktu sistēmas, ar gala novērtējumu četrās pakāpēs.

Pārbaudījumus izturējošo studentu sarakstu līdz ar sekmju novērtējumiem parasti ievieto arī laikrakstos.

Inženieriem-agronomiem studiju beigās jāizstrādā arī savienības vai uzņēmuma organizācijas plāns. Diplomdarba, kas pie mums tiek prasīts, tur nav.

Institūts bagātīgi apgādāts mācības līdzekļiem, tam ir plaši kabineti; atzīmējama priekšzīmīgā lauks. mašīnu laboratorija, kas ar muzeju, darba telpām, zīmētavu, klausītavu un mācības spēku kabinetu aizņem ap 1000 kv. metru platības.

Institūtam pieder arī botāniskais dārzs, zootehniska stacija un 60 ha plaša ferma.

doc. Arv. Leppiks.

Latviešu ģimnazija.

„Izglītības resorā trūkst spējīgu pādagogu. Skolas atrodas uz ļoti zema līmeņa. Pastāv tieksme neparpūlēt skolēnus un iet runa par programmas sašaurināšanu. Jaunie pādagogi nespēj vai negrib grozīt pastāvošo kārtību skolās.”

Apmērām to mēs dzirdam, kad klausāmies ko sabiedrībā runā par mūsu skolām. Dažs labs drusku pabrīnēties, ka tas viss būtu iespējams, jo priekš kara mums esot bijuši labi pādagogi, labas skolas un latvju centība taču visiem bija zināma!

Aina priekš mēs pēc kara ir ļoti dažāda. Daudziem šī kritika liksies nesaprotama, jo viņi nepazīst nekā cita, kā tikai savu skolu, kuņa viņiem saprotāmā kārtā palikusi mīļā atmiņā. Bet tomēr būtu jācer, ka šī mīļā atmiņa nebūs par šķērslī mūsu skolu kritizēšanai.

Vienā mūsu ģimnaziju daļā mācīšanas metode iziet uz to, ka skolēniem nav vajadzīgs iegūt faktiskās zināšanas, bet pādagogu vadība jāattīsta sava „vispārējā” izglītība. Varbūt materiālu pārpilnība ir bijusi par iemeslu kustībai pret skolēnu atmiņas „apgrūtināšanu” ar zināšanu bagāžu un par visu zināšanu ģeneralizēšanu. Tādā kārtā skolēniem atsevišķos priekšmetos tiek dota tikai skeleta schēma. Šī sistēma būtu laba kā propedeutika, bet ne kā universālā metode. Jāskatās uz to, ka lielu tiesu no tā ko skolā iemācās, skolēns ātri vien aizmirst. Schēmas daļas aizmīšana ir daudz lielāka kļūda nekā faktiskā zināšanu lielākās tiesas aizmīšana. Ja ģimnazijās būtu (tādu nav!) ideāli pādagogi, kas spētu šo skeleta schēmu papildināt ar „dzīvu garu”, mums nebūtu ko skumt. Bet tagad, kad skolēni ātrā steigā iemācās sauso schēmu viņu, at-

Paziņojums.

„Students” redakcija vienojusies ar māksl. b-bu „Zaļā vārņa” literārisko sekciju par sadarību mūsu laikrakstā. Literārisko nodaļu turpmāk vadīs Kārlis Rabācs un redakcija cer ar jauno rakstnieku tiesu līdzdalību nodaļu paplašināt un izveidot.

minēšanai nenorūdītais prāts to ātri atkal aizmirst.

Ārkartīgi maz vērtības ģimnazijās piegriezē atmiņas vingrināšanai, kas tomēr paliek vienmēr par vienīgo, drošāko zināšanu sakrāšanas faktoru. Vai tad pie visa tā ir vainīga ģimnazijas programma? Varbūt nē; jo minoritāšu ģimnazijās programma ir daudz lielāka un atklāts noslēpums, ka viņu absolventi intelektuāli stav augstāk par latvju ģimnaziju absolventu lielāko daļu.

Kāds iemesls varētu būt šai parādībai? Pēc maniem novērojumiem latvju ģimnazijās pārāk maz skolēnus ieinteresē darbā, un ir pārāk liela iespēja, neskatoties uz ļoti viduvējām zināšanām, tomēr pabeigt vidusskolu — pateicoties tam, ka skolēns eksamenu laikā ir „dūšīgi” samācījies un savu liberālo skolotāju acis ieguvus žēlastību.

Tas, ka vāji skolēni var pabeigt ģimnaziju savu spējīgo un iespaidu vareno vecāku dēļ, — tas, kas pastāv pārāk niecīgs sacensības gars latvju intelliģences kvantitatīvās augšanas dēļ, — tie nav ne tikai noziegumi, bet tās ir pat kļūdas! Intelliģences kvantitatīvā pieaugšana un mazspējīgo ne-nošķīfošana no tās, agru vai vēlū, novedis pie intelliģences jēdziena diskvalificēšanas.

Tanī pašā laikā mūsu minoritātes apzinās to, ka tikai intensīvā darbā viņi spēs iegūt iespēju būt par līdztiesīgiem pilsoņiem Latvijā. Es nebrīnēšos, ja minoritātes savu spēju dēļ būs iekļuvušas visos resoros, mūsu „nacionālisti” apzinādamies savu bezspēcību sprediķos cīņā pret tām. Bet kādēļ neviens nepūlas pārspēt minoritātes?

Varbūt tadēļ, ka mēs jūtamies pārāk droši „mūsu dzimtajā zemē” kā kungji?!

Sports ir ļoti laba lieta, bet nevajaga taču to pārspīlēt. Nevajaga aizmirst, ka ģimnazijām vispirmā kārtā būtu jāveicina mūsu intelektuālā attīstība. Labo skolēnu intelektuālā izlase norisinās vēl vienīgi provinces ģimnazijās, jo no turienes iespēja nokļūt augstskolā ir mazāka.

Tikai pēdējos gadus arodizglītības propaganda ir pratusi izvīzīt jaunu gultni tautas izglītības laukā, bet ar to vien nepietiek. Mums vissteidzamākā kārtā jāpārveido ģimnazijas, it sevišķi reālģimnaziju tips.

Būtu vēlams, līdzīgi tiesu resora darbiniekiem un kaņavriem, arī skolotājus nostādīt ārpus partijām, lai nevarētu tie ģimnazijās nodarboties ar agitāciju. Jāpārveido programma, nebaidoties no skolēnu pārpūlēšanas un nespējīgo izslēgšanas no skolas. Tanī laikā, kad pie mums lielākā tiesa no ģimnazijā izejošiem tanī paliek līdz kursa beigšanai, ārzemēs (p. p. Francijā) to pabeidz tikai niecīga daļiņa.

Arī eksamenu ziņā mums ir jāmeklē jauni ceļi Nedrīkstētu vairs turpināt ar tādu sistēmu, kādu mēs esam pārjēmuši no Krievijas, ka skolēni tiek noeksaminēti no pašu skolotājiem, labākā gadījumā kāda ministrijas ierēdņa klātbūtnē. Šī sistēma nodrošina vienīgi žēltīgu apiešanos ar skolēnu, bet ne patiesu zināšanu parādīšanu. Agri vai vēlū vajadzēs mums ķerties pie Francijā piekoptās sistēmas, kur eksaminatori vienmēr nāk no citas pilsētas (resp. jābrauc uz citurieni eksaminēties,

ceļš ir par brīvu!) un reti kad pašu skolotāji drīkst šādā eksamenā noklausīties. Eksaminātoru objektivitāte tiek nodrošināta ar piesēdētājiem, kas tiek ievēlēti no vecākiem vai arī no pilsetas valdes. Tāda eksamenu sistēma arī pie mums būtu vēlama, sākot jau no pamatskolu beigu eksameniem.

Tant laikā, kad mūsu tehniskās un pushumanitārās fakultātēs mācību sistēma vēl piespiež studentus nodoties studijām un tādā kārtā daudz maz izlabo ģimnazijās ielaiztos robus zināšanās, humanitārās fakultātēs (it sevišķi tauts. un ties. zin. fak!) viss bazējas uz iespējas došanu studentiem paraleli ar studijām strādāt un pelnīt dienišku maizi. Ļoti teicami! Tāds pat princips pazīstams gandrīz visās Viduseiropas lielpilsētu universitātēs, bet nekur nav atļauts slikti studēt, taču lēnām gan. Nav jāizmirst, ka vieglie mācības noteikumi pievelk universitātē daudz intelektuāli vidējus tipus, kas manāmi palīdz diskvalificēt studenta godu.

Mēs apzināties, ka tā tas vairs nevar turpināties! Jārada ģimnazijas, kas spēs dot universitātei intelektuālu klasi, jo tik ilgi kamēr universitāte spēlēs tikai augstskolas, un ne Akadēmijas, lomu, mēs nespēsīm augstāk pacelt universitātes līmeni un nespēsīm to nostādīt blakus Eiropas slavenajām zinātņu bākām. E. r. R. e. i. P. e. t. r.

Norveģu studentu idejiskie novirzieni.

Kāds zinātnieks par norveģiem — izteicies šādi: „caurmēra cilvēku atrast nevar, kas labs — tas ļoti labs, pat ģeniāls; kas slikts, — tas ļoti slikts, pat krimināls!“ Šie poētiskā veidā teiktie vārdi attiecināmi uz visu Norveģijas dzīvi, un it īpaši uz norveģu studentiem. Būtu jādomā, ka ar Norveģijas dabu savienotie pretstati starp kalnu un jūru, ir radījuši pretstatus cilvēkos un itin visos jautājumos divos galēji pretējos polos. Šai nozīmē raksturīgu ainu mums sniedz norveģu studentu centrāle, t. s. „Norsk Studentersamfund“, jeb satsinot — „N. S.“ Viduseiropas tipa stud. organizāciju norveģiem nav, bet studenti apvienojas fakultāšu apvienībās, kas visas ietilpst lielā centralorganā — N. S. Tas nodibināts 1813. g. oktobrī, tūlīt pēc nodibinātas Norveģijas universitātes.

Norveģijas atdalīšanās no Dānijas un pievienošanās Zviedrijai reālunijā deva toreizējiem studentiem un viņu centrālei N. S. politisku nokrāsu. Ievērojot 90 gadu ilgu zviedru virskundzību, N. S. politiskais žanrs nostiprinājās un vēl tagad katrs students politiskā dzīvē ir aktīvs. No 1813. līdz 1845. g. N. S. vadīja rakstnieks un publicists Vērgelands, kas ar saviem patriotiskiem rakstiem veicināja studentu starpā norveģu neatkarības domu.

Sākot ar 70 gadiem, kad virsvadību uzņēmās Bjørnstjerne Bjørnson, N. S.

Viens no viņiem — mūsu korporāciju audzināšanas sistēma, kur goda lietās panāk gandarījumu, pretinieku fiziski iespaidojot. Šis savādais, nežēlīgais un līdz ar to neattaisnojams „goda lietu“ komangs mums nevar norādīt uz taisnības sajūtu un loģiski nav uzskatāms kā sabiedrības locekļu normētājs faktors. Jo mūsu godu nevar iespaidot citu domas par mūsu pašcieņu, bet vienīgi šo domu izpausmes veidi. Rupjā apvainojums, sitiens, plauka pat savstarpējs menzūras kautiņš, — šķiet katram intelligenti domājošam cilvēkam nekultūrs izpausmes veids. Greizie uzskati par goda lietām ieviesušies no ģermāņu ciltim, kas savā barbarismā atzina asins atriebību: — auf eine Maulschelle gehört ein Dclch. —

Antikā pasaule nav atzinusi fizisku izrēķināšanas goda lietās. To mēs redzam pie grieķiem, romiešiem un visām Azijas kultūrtautām. Viens princips šīm tautām bija svēts — pilsoņu gods. Tur cilvēka vērtību noteica viņa uzvešanās, bet ne tas, ko jaunas mēles par viņu mēlā. Tur atsevišķi indivīda godu varēja iznīcināt viņa paša darbība un runas, bet viss tas nespēja iespaidot cita cilvēka godu. Plauku tur uzskatīja par sitienu, ko katrs ēzelis spējīgs dot, pie tam — sitienu daudz bīstamāku. Vienkāršai plaukai, kas slēpj sevi atriebību, nav nekā kopēja ar cilvēka godu.

Vīrišķības un goda sajūtas trūkumu neviens nevarēs pārņemt grieķiem, romiešiem un parsim. Tur bija varoņi, bet neviens nav meklējis fizisku gandarījumu apvainojumam. Duelis tur bija gladiatoru nodarbošanās, to nelaimīgo vergu pienākums, kam bija jākalpo pūļa zemāko instinktu apmierināšanai. Romiešu kultūrai izplēnējot

klūva par visu independistu vadošo centru un tāni pašā laikā — par ievērojamu zinātnieku un mākslinieku centru. Pēc Bjørnsona partijas uzvaras prezidija vēlēšanās N. S. svārs pieauga, viņa runātāji bija pat visbrīvākie visā zemē. Visi politiskie darbinieki ar savām partijām grupējās ap N. S. karogu.

„Norsk Studentersamfund“ tādējādi — ir neliels studentu parlaments, — kā virzieni reprezentējās atsev. frakcijas. Lielākajām frakcijām ir savi laikraksti, ap kuriem grupējās literāriskie, zinātniskie un mākslas pulciņi. Konservatīvās frakcijas laikraksts pat saņem politisku partiju pabalstus. Šā laikraksta (Vor Verden) saturs ir politika, tautsaimniecība un rāsas higiēna. Šo konservatīvo virzienu tautā sauc „hoire“.

Viņa pretstats komunistiskā „Mot Dag“ grupa, kas tā nosaukta pēc sava laikraksta. Tai, pēc norveģu strādnieku partijas izslēgšanas no 3. internacionāles, iespaida norveģu tautā nav, bet par to — pie dāņu studentiem.

Norveģu studentu starpā ir liels pacifistu skaits. Neizdevies studentu

Viduslaiku aizspriedumi.

ziemeļu tautu barbarismu „gladiatorismu“ pārvērs par „goda lietu“ un primitīvais kristiānisms to sankcionē par „Dieva tiesu“.

Daudz vēstures faktu norāda, ka „germanizētais kristiānisms“ radījis maldīgo uzskatu par goda lietām. Un visam tam pamatā — teitoņu cilšu mezonība. Piemēram, kad kāds teitoņu cilts virsaitis uzsauca romieti Mariju uz dueli, pēdējais teicis: „Ja jūsu vadonim apnicis dzīvot, tad ieteicu viņam pakārties“. Un atbildes vietā nosūtījis viņam slavenu gladiatoru, ar kuŗu varot sisties pēc patikas. Plutarchs stāsta par Evriadiu, kas strīdū ar Temistoklu, pacēlis spieķi sišanai. Temistokls nav pretim pacēlis zobenu, bet teicis: — Sit, bet uzklausi! Plutarchs ne vārda nemin, ka atēniešu kaŗavadoņi vēlāk būtu noraidījuši „apkaunot“ Temistokla virsvadonību.

Platona traktātos par apvainojumiem nav ne viena vārda, ka goda lietas nokārtojamas fiziskas iespaidošanas ceļā. Sokrātam kāds iespēris ar kāju uz ko viņš atbildējis: — Ja ēzelis man iespurt, vai tad arī būtu jāreagē. Antikā pasaule pazina tikai vienu gandarījumu — tiesas spriedumu. Gudrie — pat to ignorēja. Slavenais filozofs Kraters no kāda mūziķa tik stipri ieplaukās, ka visa seja tam sapampusi. Ignorējot 25 asu likumīgo sāpju naudu, tas piesējis pie pieres dēlīti ar uzrakstu: — To izdarīja Nikadroms! — tas tā pazemojis plaukātāju, ka tam bija jāatstāj Atēnas.

Goda lietas iztirzājis Senēka. Viņš raksta: — ko darīt cilvēkam, kas saņemjis plauku? To pašu — ko Katons, kas nav dusmojies, nav atriebies, nav arī padevis, — viņš vienkārši neatzina, ka tāda veidā varētu kāds viņu apvainot!

Uz to saprotams būs jāsaņem no buršu apindām atbilde: „Tā reaģēt var tikai gudrie un filosofi!“ —

Bet vai tad jūs esat tie muļķie? Varbūt, ka te jums taisnība! . . . Jo tā jau nebūs gudriba, ko citu saprašanaī ar varu uzspiedis! —

Vienīgi sievietes nevietā pārprastais un aizskārtais gods, prasa tūlītēju atmaksu „sakarsētai“ galvai. Tā — labākā komprese! Jo sievietes „ēsprit de corps“ neatļauj tik delikātos jautājumos meklēt gandarījumu tiesas ceļā. —

No isajiem citātiem redzam, ka korporāciju „goda lietām“ nav nekāda vēsturiska attaisnojuma, ja kultūralā nozīmē gribam sekot ne barbaru — teitoņu, bet antikās pasaules paraugam. Seniem latviešiem tādas „goda lietu“ izpratnes arī nav bijis. Korporāciju „goda lietas“ ir viduslaiku atliekas, asi nosodītas no daudziem vācu domātājiem. Viņas ir tā laikmeta atliekas, kad pasaulīgo dzīvi rēgulēja — Aber Witz (dūres tiesības) un garīgo dzīvi — Ordalies (Dieva tiesa). Pēdējā bija galējā instance, kas paredzēja divu pretinieku cīņu uz dzīvību un nāvi.

Vēlāk, kad Vidus-Eiropas valsts piejēma romiešu tiesību kodeksus, grozījās oficiālo iestāžu domas par fiziskās izrēķināšanas metodēm, menzūrām, fiziskiem apvainojumiem u. t. t. Pēc pasaules kaŗa demokrātiskā iekārta dueļus izskauda arī no virsnieku aprindām. Pagaidām visas šīs fiziskās izrēķināšanas metodes, neskārtā veidā, uzglabājušās studentu korporācijās, no vienas puses, kā salkana romantika, no otras — kā iestāstījums, kas runā pretim mūsu valsts likumiem.

R. Voicans.

pacifistu kongress 1925. gadā nav mainījis viņu nākotnes cerības.

Ievērojot norveģu studentu politisko grupu un grupiņu aktīvo darbību, kristīgo studentu klusais darbs pazūd skaļumā. Interesanta grupa ir t. s. „landsmaal“ — isti, kas cenšas atjaunot vecveco norveģu valodu, kāda viņa bijusi pirms dāņu kundzības, 500 gadus atpakaļ, nesajaukta ar dāņu valodu, un nepārvērsta tagadējā norveģu valodā („dansk — norsk“ jeb „ricksmaal“).

Trīs lietas radījušas lielākās plaisas norveģu dzīvē: baznīcas, alkohola un valodas jautājums. Landmaalisti uztur paši savas vidusskolas, kur audzē nākošos landsmaalistus. Īpaši laikraksti propagandē viņu ideju atklātībā. Visos garīgos virzienos tā pati politika spēlē vislielāko lomu. Pieplūdums teoloģijas fakultātēs izsauca lielu šķelšanos, sakāra ar visas tautas pretešķībām baznīcas jautājumā. Nodibināja „lājiskās teoloģijas privātfakultāti“, prof. H. N. Hauge vadībā, te pārnāca liela daļa teoloģijas studentu.

Filosofiju Norveģijā studē ļoti maz, par to daudzi studē teoloģiju un filo-

loģiju. Visi filoloģijas studenti atkal sašķelās landsmaalistos un rickmaalistos, paraleli politiskiem novirzieniem. Tomēr jāatzīst un jāpasvītā, ka norveģu tautas tikumiskā nopietnība, taisnības griba, brīvības sajūta un cenšanās pēc visa labā un celā, — pretēji dažai citai tautai, — pārvērs šīs politizēšanas saturu par līdzekli sasniegt tikumības ideālu. J. P.

Johana Keplera. slavenā matemātiķa un astronoma 300 gadu nāves diena palē 8. g. 15. novembrī. Johans Keplers dzimis 1571. g. 27. decembrī Švābijā. 1593. g. viņu iecēla par matemātiķu un astronomijas profesoru Greca, bet 1600. g. sākoties protestantu vajāšanai bēg pie slavenā astronoma Ticho de Brahes, kur arī 1601. g. paliek par sava aizstāvja un skolotāja darbu turpinātāju. Kepleram piemita ārkārtīga neatlaidība un ģenialitāte. Viņš uzrakstījis 73 sējumus zinātnisku darbu. Mūžīga slava viņam par to. B. Z.

Prof. Eichmanis — Nobela prēmijas ieguvējs 1921. gadā un bērī—bērī slimības digla atradējs miris 72 g. vecumā, Amsterdamā.

Stipendijas mākslas akadēmijas audzēkņiem nolema piešķirt m. a. padome no kultūras fonda līdzekļiem. Stipendijas sadalīja — pa 20 latiem mēnesī 35 audzēkņiem un 4 audzēkņiem (no budžeta summām) pa 30 latiem mēnesī. No pilnas mācības maksas atsvabināti 67 audzēkņi un no pusmaksas 25.

Krišna Murna.

Elegija par zosi.

(Nolāsita Ziemeļnieces Mārtiņu vakarā).

Pa ceļu vientuļu iet zosu bars.
Jau rudens vēls, top skumīgs prāts un gars.

Par vasaru nāk galvā domas dažas,
Par ziemu prātu pārņem rūpes, bažas:
Ja, bija reiz, reiz bija saules laiks
Bij gaita viegla reiz un vaidziņš maigs
Un baltai sirds bij pavērtā uz raibās pusi,

Bij kāda cerība, bet nu tā pievīlusi.
Nu iepriecina vairs tik barība,
Kaut diezgan tālu jāiet meklēt labtību,
Un soli lēnāki top katru dien',
Un augums piejemas un liekas smagāks vien.

Pie kūts raug piladzim jau kails ik zars,

Pa ceļu lēns nāk mājā zosu bars.
Tas viss kā vajaga, tā dzīve rit,
Bet reiz ikvienam liktenstunda sit.
Jau labu laiku saimnieks noraugās,
Kā zoss no lauka mājās atgriezās.
Un kaut kas draudošs viņam rokā zib,
Un liekas, viņš ko ātri darīt grib.
Kā nedzīvs asmens rudens saule mirdz
Un jaunās nojautās dreds zosīm sirds.
Aiz spārna balto saimnieks Mārtiņš ķer,

Tai rīts vairs miglains durvis neatver.

Pēc dienas tās sērs klaiņo zosu bars,
Kāds velis līdzī tam kā ēna un kā gars.

Frakas.

(Gandrīz vai fejtons).

Frakas. Tagad frakas traki modē. Tagad fraka studentam tikpat nepieciešama kā portfelis. Nekas vairs neprotiek bez frakām. Agrāk es šo līpāno apģērba gabalu uzskatīju vairāk kā vēcāka kunga piedevu svinīgos gadījumos, tagad, liekas, tā ir studentu formas tērps visos gadījumos. Ķekatas, kas pat karnevāls negribēja būt, bet „lauku lustes“, arī iznāca frakotas. Tad nu „frakosim“.

Fraka. Tā ir kā neaizpogātā veste ar divām līpām muguras pusē. Cits viņas sēžoties pamet uz vieniem sāniem, cits uz divām pusēm, bet cits ar viņām aiztaupa arī bikšu spīdēšanu. Frakai ir pogas priekšā un pogas pakalā, bet nevienas netiek pogātas. Kabatas viņai ir tur, kur citreiz viņas nav un viņas liek kabatas lakatiņu tā, lai citiem par to nebūtu jāsmējas. Pie mums un dzīvē frakas ir melnas, citur arī citreiz, tās var būt arī citādi.

Ar fraku vien jau nu gan nepietiek. Vajag jau arī bikses un arī tās pie mums melnas, platas, gaŗas un ar zīda stripu kā kazakam. Kājās jābūt lakierētām kurpēm un vismaz zeķu stilbiem jābūt veseliem, melniem un no zīda, viss tas bij pastāvīgs un nemaināms. Vestei lai jābūt. Tā ar pogajām pogām, bet vai nu balta vai melna. Balta — visur tur, kur vārētu smieties un melna — asarainos un arī nopietnos gadījumos. Zem vestes jānāk baltām krūtīm. Vai nu tās kreklā iešūtas, piešūtas, piespraustas, vai nāk pa sāniem laukā, tas ir kā nu kuram un kā kurai reizi. Tāpat tas ir ar aprocēm, kas kādreiz cilpo pāri pirkstu galiem. Uz krūtīm nāk viena stūrainā apkakle un uz tās visos gadījumos balta šlipse à la propeller. Ja nu tā sienama, tad šī ceremonija velkas tikpat ilgi kā abu balto podziņu sameklēšana krūšu vajadzībām, bet ja nē, tad muguras pusē reizēm izspraucās maza, balta astīte. Ja nu tas viss ir galā, tad viss ir kārtībā, tikai vēl rokā jāpajam vai jāuzvelk balti cimdi.

Tāds nu mūsu „jaunskungs“ iet kāzās un kristībās, ballēs un ķekātās. Tikai tad, kad atmieķšķējas sasterķelētās krūtīs un kaklu vairs nekasa cietā apkakle,

viņš paliek lokanāks. Stīvs taisa stīvu, oficiāls oficiālu. Kādā adā ielēdis, tādā dzīve jādzīvo.

Šo stīvumu viegli var sadabūt, no drauga, no rada, no paziņas, bet ja ne arī no židiņa var par desmit latiem „aizlienēt“, vienai vajadzībai. Smuki ir novērot šādus līpānus jauniešus, sevišķi, ja tie nav daudz starp „vienkāršiem mirstīgiem“, tad tie jūtas kā vakara varoņi un pašapzinīgi nesā savas „astes“. Tad nu izmantojas visā pilnībā tiesība turēt roku bikšu kabatā un tikpat kā uz delnas redzami visi „vērtību paceļoši“ atbūti. Mēs esam tās zemes sāls.

Smokings ir frakas pabērnis. Tas ir svārks ar spīdīgiem atlokiem. Apmaini tik vesti un šlipsi pret melnu un visu pārējo vari atstāt pa vecam, arī izturēšanos.

Frakas progresē. Reiz bija vai trii bez viņām tagad tikai ar viņām. Frakām ir pieķrišana pie šiem, tiem, viņiem un visiem. Jo plīki, jo traki. Mēs trakojam, un ne tikai ar frakām.

Klibjānis.

Polijas studentu — Brāļu palīdzība — „Bratnika Pomoč“.

Pirmos Polijas valsts pastāvēšanas gadus, poļu stud. jaunatnes gaitas bija veltītas republikas aizstāvēšanas cīņām. Kas frančiem — Marna, kas latviem — Rauna un Venta, tas poļiem — neaizmirstamā uzvara pie Vislas 15. augustā, 1920. g. Jozefa Piłsudska toreiz vadītās kaujas vienības — „Drużyny strzeleckie“, ievērojamu procentu iejēma studentu un skolu jaunatne. Negaidot uzaicinājumus jaunatne iestājās armijā, lai aizstāvētu tēvu zemes brīvību.

Karš beidzās. Noguruši no cīņām, sabojātu veselību un, kas sliktāk, zaudētu materiālo stāvokli, studenti atgriezās universitātēs. Daudziem brīvības cīņājiem-studentiem būtu jāatceļas no studijām, ja šai laikā nenodibinātos poļu studentu „Brāļu pašpalīdzība“. Viņi atrada draugus, kas sniedza palīdzības stingro roku. „Bratnika Pomoč“ — ir visplašākā stud. pašpalīdzības un pašdarbības organizācija, visas Polijas mērogā. Katram poļu studentam jāpieder pie viņas, resp. pie viņas nodaļām, kas darbojas katrā augstskolā. Katras pilsētas augstākās mācības iestādes studenti ievēl savu Brāļu palīdzības organizācijas pilsētas centru, kas savukārt apvienojas ar citu pilsētu centriem un rada Polijas Brāļu palīdzības apvienību. Minētā organizācija ļoti daudz dārtusi stud. materiālo apstākļu uzlabošanā, saņemot pabalstus no valsts iestādēm, pašvaldībām un citām sab. organizācijām.

„Bratnika Pomoč“ pamatos pašpalīdzības principi. Ievērojamu summu viņas budžetā ieņem pašu studentu obligatoriskās un labprātīgās iemaksas. Viņa organizē studentu mitekļus, virtuves, izsniedz apģērbus, apavus, pa-

balstus un t. t., nākot pretim visām nepieciešamām vajadzībām.

Tagad, pēc desmit gadiem, metot skatu uz brāļu pašpalīdzības veikto fondu, jāatzīst ka lielos uzdevumos viņa pilnīgi sasniegusi savus mērķus, līdz ar to darot dzīvu un saprotamu pašpalīdzības lielo ideju visplašākām studentu aprindām. Brāļu pašpalīdzība tagad varena organizācija, kas apvieno pāris desmit tūkstošu studentu savstarpējā pašpalīdzības darbā un kuņai ir vispārēji-nacionāls raksturs.

Tagad pēc desmit gadu nenogurstoša darba, Brāļu pašpalīdzībai pieder daudz māju, virtuvju, vasaras kolonija. Viņa izsniedz saviem locekļiem aizdevumus, gādā darbu, stājoties sakaros ar dažādām saimnieciskā rakstura organizācijām un t. t. Par lielā darba sekmēm „pašpalīdzība“ tomēr vislielāko pateicību parādā saviem locekļiem — studentiem, jo entuziasma pilnā stud. darbība panākusi lielu valsts pretimnākšanu pašpalīdzības idejai, kas ir jau — kas paliekošs.

Brāļu pašpalīdzībasaktīvā programma dibinās uz studentiem un viņu organizācijām, visas Polijas un visu augstskolu masstabā. 22 Brāļu pašpalīdzības savienības apvienotas vienā galvenā savienībā, kas sastāda darbības plānu un nosaka virzienu, paliekot ārpus politiskām tendencēm. Viņas ekonomiski-idejiskie pamati ir kooperatīva rakstura. Katrs aizdevums atmaksājams pēc studiju beigšanas. Aizdevuma lielumu un lūdzēja materiālo stāvokli noskaidro spec. komisijas.

Prioritāte-sekmīgākiem.

Brāļu pašpalīdzība pirmā kārtā rūpējās par lētiem, ērtiem un higiēniskiem stud. dzīvokļiem. Šim nolūkam viņai 18 studentu namu, no kuņiem — 13 būvēti pēdējā laikā. Šeit atraduši patvērumu 5200 studentu, — šeit koncentrējās arī akadēmiski — sabiedriskā dzīve, pateicoties vingrošanas zālēm peldu baseiniem, priekšlasījumu, teātru un reprezentācijas zālēm. Šogad pabeigts 8 stāvu stud. nams Varšavā. Tas lielākais stud. nams pasaulē un ir visas Varšavas akadēmiskās jaunatnes centrs. 1500 studentiem šeit ierādīti dzīvokļi. Nama būve izmaksājusi 20 miljonu zlotu. Pusi izdevumu sedza Brāļu pašpalīdzība, otra puse — pagarināta maksājumus uz 30 gadiem.

Brāļu pašpalīdzība ļoti labi noorganizējusi medicīnisko palīdzību, kas katru gadu apmierina vairāk kā 10.000 stud. vajadzības. Liela vēriba piegriezta cīņai pret tuberkulozi. Vasaras brīvlaikā darbojas 7 apūtas kolonijas, kas domātas 2000 studentiem. Zaka-paņā pastāv, ar tuberkulozi slimiem studentiem, sanatorija. Tagad viņu paplašina, ceļot lielisku namu, kas izmaksās 2.500.000 zlotu. Līdz ar to gultu skaits palielināsies no 60 līdz 150.

Daudz līdzekļu Brāļu pašpalīdzība ieguldījusi 14 studentu virtuvēs, kur apžozās vairāk kā 10.000 studentu. Ne mazāk līdzekļu prasa pašpalīdzības kases. Katru gadu 15.000 studentu saņem aizdevumus kopsummā-600.000

zlotu. Aizdevumi svārstas no 20—200 zlotu. Laiks no 1—6 mēnešiem. Studiju veicināšanai Brāļu pašpalīdzība uzņēmies lekciju izdošanu. Kopējais izdevumu eksemplāru skaits sasniedzis 118.254. Ne mazāka vēriba piegriezta studiju atvieglošanai, sagādājot darbu trūcīgiem studentiem. Gadā, caur Brāļu pašpalīdzību, dabū darbu vairāk kā 2000 studenti.

Brāļu pašpalīdzība pati vada vairākus uzņēmumus, kuņu idejiskos pamatos likti pašdarbības un nācības vienības principi. Minēsim šeit studentu spiestuves, tabakas veikalus, frizieru darbnīcas, apavu, apģērbu un pirmās nepieciešamības veikalus, veļas mazgātavas, ūniversitāšu kooperatīvus etc. etc.

Brāļu pašpalīdzība cenšas visādi sekmēt nacionāli — kulturālos centienus. Viņa organizē un vada bibliotēkas, klubus, korus, orķestrus, lasītavas, priekšlasījumus, teātrālus uzvedumus. Vadība šeit tiešām pirmklasīga.

Brāļu pašpalīdzības lielie panākumi izskaidrojami, no vienas puses, kā katra locekļa pienākums (it īpaši tā — kas pabalstus saņem) — cik tas netraucē viņa studijas, — darboties līdz pašpalīdzības uzņēmumos un, no otras puses, ka lielajā un grūtajā pašpalīdzības darbā, pakāpeniski jeman-tota valsts iestāžu un visplašākās sabiedrības pilnīga uzticība. Ar katru gadu dažādo fondu pamatkapitāli strauji pieaug. Tā pēdējā gadā pabalstu fonds sasniedza 6.586.000 zlotu. Un visu šo palīdzības darbu organizēja jaunatne pati. Solidārā jaunatne, ar cildeno savstarpējo pašpalīdzības darbu, nemanot ieaug valsts darbā un tautas dzīvē.

Brāļu pašpalīdzības darbu tagad jēmis zem sava idejiskā protektorata Polijas valsts prezidents prof. Ignace Moscicki's.

Thadéc Zenceykowski.

Fridrichs Gulbis.

Kāpēc?

Lietus kad logā skumīgi sijā,
Dzēšot saules zeltainās krājas,
Liekās kā dienas dzīvības vijā
Ir tikai smagas un smeldzošas lāses.
Smeldzošas lāses, kas dvēselē krājās,
Krājās līdz pietst tā pilna līdz malām,
Un tu vairs nezini kur bij tev mājas
Nezini kāpēc tev jāiet līdz galam.

Kāpēc tev jāiet kā ormaņa zirgam,
Krūtīs ar sirdi kā žūstošu rētu
Cauri pasaules kliežošanai tūrgum,
Līdz nesot sāpes kā biķeri svētu.

Kāpēc tev jādeg kā maldošai liesmai,
Izkaisot dzirkstis ko citi sauc milu,
Dzīvei ja vērtība vijai kā dziesmai
Naktī kas izskan skumja un zvija.

Piezīmes par rakstnieka Jāņa Poruka dvēseles stāvokļa un darbu izpratni.

„Students“ š. g. 167 n-ā bija ievietots raksts „Gaitas sākot“, kas savā saturā, starp citu, mūsu dzejnieka — filosofa Jāņa Poruka dvēseles stāvokli un garīgās vērtības stāda atkarībā no sanatorijas atmosfēras.

Mans pilsoņa un Poruka asinsradnieka pienākums ir prasīt, lai bez skaidriem (juridiski pārbaudītiem) pierādījumiem neaptumšotu šo rakstnieka gaišo piemiņu un darbus, kaut arī daudzi būtu citādos ieskatos un attiecībās, tad izlūdzos telpas „Studentā“ mazām piezīmēm, kuņu nolūks ir pakalpot patiesībai un pabalstīt viena otra interesanta jēdzienus un orientāciju par Poruka personību.

Poruka personības pareizu raksturošanu, viņa ideju, ideālu un viņa radīto garīgo vērtību apcerēšanu, novērtēšanu un kulturālu izmantošanu traucē viņa biogrāfiskos un dažos citos apcerējumos, kā arī vienā sabiedrības daļā figurējošie, negatīvie jēdzieni, ieskatī un apgalvojumi par viņa dvēseles stāvokli. Kultūrē ieskatus un apgalvo-

ka esot bijis psihiski slimš un no sabiedrības izolējams cilvēks. Pat viņa labākos darbos atspoguļojoties viņa slimās dvēseles stāvoklis, ka to slimības veidu, ar ko viņš esot slimojis, saucot par paravojū, ka viņš esot slimojis ar šīs slimības kronisko formu, ka pie viņa traģēdijas neviens cits neesot vainojams, ka vienīgi viņš pats. Kā Poruka dzīves apstākļu un dvēseles stāvokļa pazinējs un intuitīvs vērotājs — atzīstu, ka spriedumi par viņa psihisko „slimību“ ir ļoti tendenciozi, vienpusīgi, neskaidri un aplami.

Cilvēces vēsture liecina, ka cēlo varoņu, individualistu, dziļi domājošo, jaunu garīgo vērtību sludinājošo dzejnieku, filosofu, — istentbas, patiestbas, skaidrības apstākļu vajāšanai un iznīcināšanai, viņu laikmeta tumsonības kalpu, garīgi ierobežoto cilvēku, jaunu intriguantu un daudzreiz arī valdošās sabiedrības negatīvo nolūku sasniegšanai par „visnodertgākiem un pakalpigākākiem“ līdzekļiem bijuši: cietums, katorga, inde, sārts, dažādas „vājpātīgo“ un „pārmācības“ iestādes (Sokrāts, Galilejs, Bruno, Dostojevskis, Londoners, Tollers, Uaīlds, Senje, Volters, Šubarts, u. d. c.).

Vai arī Poruka apzīmēšana par psihiski „slimu“ cilvēku nav tikai viņa „krustā sišana“ zem psihiskās „slimības“ maskas?

Kā zināms, filosofija, metafizika, teoloģija, arī psiholoģija un dažas dabas zinības apgāz gandrīz katru psihiatru mēģinājumu noteikt „veselu“ — „normālu“ un „neveselu“ — „nenormālu“ dvēseles stāvokļus. Arī psihiatrija, starp viņas iedomāto „veselo“ un „slimo“ dvēseles stāvokļiem, nespēj novilkt robežlīniju resp. nevar noteikt kaut kādas normas. Nekad un nekur viņa vēl nav spējusi skaidri un konsekventi cilvēci „atsvabināt“ no psihiskām „slimībām“, bet gan tikai cenšas visu to, kas stāv sakarā ar dvēseles dzīvi un stāvokli, stādīt atka-

ribā — un cilvēku šķirošanas psihiski „veselos“ un „slimos“ reps. psihiskos procesus radošo cēloņu vietā manipulēt tikai ar viņu parādībām. Psihiatrija pat nezina uz kā balstīt savas darbības sfāras: vai uz sociāli — ekonomiskās (materiālās) sabiedrības savtīguma, vai uz cilvēka individuālām parādībām.

Pie Poruka dvēseles analizēšanas psihiatri ir kalpojuši tikai kādas sabiedrības sociālām, politiskām, ekonomiskām (materiāliskām) tendencēm, kā arī atsevišķu personu tumši — savtīgiem nolūkiem un ir ignorējuši Poruka individuālismu. Tas ir netaisni un nepareizi! Instinktīvi gudri un pareizi rīkojošos dabu un dvēseli vajaga tikai pabalstīt, bet ne apbrēžot vai apkaņot ar patvartību lejaukšanos atsevišķa cilvēka dvēseles stāvokli (funkcijās) tā psihiatri taču zāgē taisni to zaru, uz kuņa viņi sēž.

Cilvēka dvēsele ir irrocionāla. Jēdzieni par otra cilvēka dvēseles stāvokli var būt vienīgi subjektīvi. Ja mēģinājumos, novilkt „robežlīniju“ starp „normālo — veselo“ un „nenormālo — slimo“ — dvēseles stāvokļiem, psihiatri grūdtu būt konsekventi, tad viņiem būtu jāatzīst, ka minoritātē nepāšaubāmi vienmēr paliks, tā saucamo „normālo“ cilvēku sabiedrība. Majoritātē būs visi tie cilvēki, kas kaut kādā ziņā pacelsies pār „normālās“ sabiedrības līmeni, bet pie šīs majoritātes tad piederēs arī cilvēces lielākie gari un visi pārējie, kuņu intereses nesaistīsies vienīgi ap tā saucamo „parasto“, „ikdienišķo“, „šablonas“ dzīvi un fizioloģisko prasību apmierināšanu.

Dažādos psiholoģiskos traucējumos nemaz nevar uzskatīt par psihisku „slimību“. Tādēļ sevišķi taisnības, patiesības un skaidrības cienītājiem jāpiegriež taisni uz to vēriba, lai psihiatrs, bez juridiski pārbaudītiem, skaidriem pierādījumiem ar apgalvojumiem un slēdzieniem, kas var būt kompromitējoši, liktenīgi un kļūmīgi

nevainojamam cilvēkam. Mums jāskatās uz to, ka taisni psihiatri var būt netikai vāji (neattiecīgi) sagatavoti objektīva (pareiza) slēdziena došanai un motivēšanai. Ne vienmēr mums var būt dārišana ar autoritatīviem, godīgiem un taisniem cilvēkiem — psihiatriem. Ne vienmēr psihiatriem ir vajadzība un iespēja arī kontrolēt savu sirdzapiņu pie attiecīga cilvēka dvēseles stāvokļa „ekspertīzes“. Tādēļ viņiem arī vienmēr var rasties iespēja figurēt ar neīstiem, aplamiem (maldīgiem) datiem, izdabāt vienai vai otrai ieinteresētai pusei, balansējot starp sabiedrības, personīgiem un dažādiem citiem iespaidiem. Tā kā iestāde priekš psihiski „slimiem“ un psihiatru darbības sabiedrībai nav iespējams kontrolēt un kontroli neveda sevišķi tani laikā, kad Poruku vadāja un slodzīja pa vājpātīgo iestādēm, arī attiecīgās administratīvās iestādes (personas), tad pie Poruka varēja notikt un arī notika tas, ka viņš, kā apzināti psihiski „vesels“ cilvēks tika izpausts par psihiski „slimu“ un ievietots vājpātīgo iestādēs ar kļūmīgajām sekām viņa reputācijai un darbiem.

To Poruka „psicho analītiku“ apgalvojums, ka viņš „esot“ slimojis ar paravojū, ka viņa darbos atspoguļojoties viņa slimās dvēseles stāvoklis un, ka pie viņa traģēdijas neviens cits neesot vainojams, kā vienīgi viņš pats, ir nevien pilnīgs absurds, bet arī viena no lielākām liekulības, varzejisma, frāzēm, kas izteikta latvju valodā.

Vispirms psihiatrijā pazīstamais „paravojiskais“ dvēseles stāvoklis nemaz neiziet no smadzeņu vai nervu vājības, bet gan no sevišķas, savādas un īpatnējas psihisku priekšstatu sfāras, kas slēpjas dziļi, dziļi mūsu nepazīnātā gara dzīvē, individuālās gara spējas un rakstura īpašībās. Tā tad „paravojīgi“ nav vis psihiski „slimi“, bet ir savādi domājoši cilvēki, kas varbūt, tikai dieviem, bet ne psihiatriem saprotami. Kas attiecas uz Poruka rakstiem,

Studentu padome.

Plenārsēde 30. X. 1930.

Sēdi atklāj pr-jis J. R a i s k a pl. 17.25. Prezidijs ziņojumos pr-jis ziņo, ka no prezidija izstājies G. Blūms, kurā vietā minoritāšu bloks sūta N. A n t i p o v u.

Vienotnes iesniegušas paziņojumu, ka sporta komisijā vienotņu pārstāvis G. O d i ņ š izstājies un viņa vieta tiek sūtīts K. A n d e r s o n s. No studentu tiesas izstājies K. Turks, viņa vietā tiek sūtīts J. S p i l v a.

Virtuves komisija nolēmusi sākot ar 1. oktobri paaugstināt algas virtuves darbiniekiem. Kopsummā algu paaugstinājums iztaiso Ls 375.— (caurmērā par 10—15%). Pēdējā laikā virtuve saimniekojot ar peļņu. Sociālistisko studentu pārstāvji neapmierināti ar algu paaugstināšanu, no otras puses atkal kalpotājiem tiek pazemināta alga par it kā notikušo trauku plēšanu (pat Ls 10—12 mēnesi), Trauki plīstot arī — un pat tik daudz, ka ar smagiem auto jātransportē projām. Ja revīzijas komisija sāktu interesēties par virtuves darbību (un tas arī viņai ir jādara), tad korporējiem gan būtu jābaidās. Tālāk debatēs arī aizrādīja, ka korporēliskai virtuves komisijai esot bijis konflikts ar strādnieku organizāciju pārstāvjiem, kas interesējusies par darba apstākļiem studentu virtuvē. Tad arī korporēliskie džentlmeņi esot tā uzvedušies, ka strādniekiem, kas neesot nevienu dienu studējuši, palicis kauns no studentu rīcības. Pr-jis paziņo, ka par trauku plēšanu pēdējā laikā neesot atvilks.

Pr-jis tālāk ziņo, ka prezidijs nolēmis iegādāties 200 eksemplāru no kāda veda „Universitātes” numura, jo tas esot izdots sakarā ar studentu padomes 10 g. jubilejas svinībām un vēlāk varēšot nodēt kā informācijas avots, varēšot tādām nolūkam arī šo žurnālu sūtīt uz ārzemēm kā stud. padomes 10 g. darbības pārskatu (zālē daļa stud. pad. locekļu šo paziņojumu pavada arskaiļiem starpsaucieniem un smiekliem).

Prezidijs nolēmis kopā ar citām jaunatnes organizācijām un skolām iegādāties gruntsgabalu pie Kīšezera.

26. okt. Tartu notikusi SELL centrālbiroja sēde, kurā piedalījušies komm. Rīters un P. Austrīņš. Šinī sēdē nolēmts sarakstīt SELL ziemas olimpiādi Helsinkos, izdodot visu Baltijas valšku

ķurus kāds pschiatri izlieto kā argumentus „slimā” dvēseles stāvokļa apzīmēšanai (pierādīšanai), tad tie vismazāk atbilst pschiatrijas noteikumiem pēc „paravoīķu” rakstiem. Bez tam nemaz nav iespējams noteikt un pierādīt vai tur atspoguļojas Poruka, vai cilvēces dvēseles stāvoklis. Ja mēs iedomātos, ka rakstnieka darbos var atspoguļoties un atspoguļojas tikai viņa dvēseles stāvoklis, tad būtu jāpieņem, piem., ka Šillers ir bijis liels „laupītājs,” bet Šekspīrs „slepka,” jo viņu darbos atspoguļojas laupītāju un slepkavu pschiskais stāvoklis. Pie Poruka traģēdijas vainīgi tikai tie cilvēki, kas viņu izpauca par pschiski „slimu” un nelaikā izraka tam kapu.

Vispārīgi Poruka rakstī atklāj nevis viņa dvēseles stāvokli, bet gan tā laikmeta garu, kādā tie rakstīti un liecina par tās sabiedrības garu, kurai viņi domāti. Viņš ir tēlojis tikai savas apkārtnes raksturīgākos tipus patiesos apstākļos un cilvēku dzīvi tādu, kāda viņa patiesībā bija. Kā katrs īsts rakstnieks, kas reizē ir arī liels mākslinieks, tā arī Poruks savos rakstos, starp citu, ir sakausējis simbolus ar īstenību. Cilvēkam, kaut arī zinātniekam, kas apbruņojies tikai ar jēdzieniem, bet kam trūkst ideju, — nav iespējams novēlēt robežlīnijas arī starp Poruka filosofiski abstraktajām idejām, starp simboliem (īstenību, patiesību, izdomu, fantāziju, etc.), kurus viņš vēlas veidot cilvēka dzīvei attiecīgās formās un starp tiem cilvēkiem, kam viņš uzliek kādu simbolu veidot.

Poruks ir liels psichoanalītisks un sintetiķis, kas starp citu ļoti spilgti apgaismo netikai mūsu sociālā organisma un dvēseles negatīvās, maldīgās un vājās, bet arī pozitīvās īpašības un stāvokļus. Nemaz nevar un nedrīkst apgalvot, ka Poruka darbos ir tikai „bālasinīgas” idejas (tipi).

Poruks ir apstrādājis arī „sarkanasinīgas” idejas (tipus). Bet viņš taču

ceļojumu vadītāju un apspriesti d. c. svarīgi jautājumi.

No pašvaldības komm. ienācis atzinums vasaras kolonijas lietā un vairāku instrukciju uzmetumi. Lai varētu drīzumā šīs instrukcijas pieņemt, nolēmjam sasaukt ārkārt. stud. padomes sēdi š. g. 14. nov. Tālāk gandrīz pusstundu laika tērē kāda pilsoņa iesnieguma nolāstāšanai, lai gan stud. padomei nepienāktos tāds iesniegums pavisam pieņemti. Bet šoreiz viss mērķēts uz kādu korporējiem nepatīkamu studentu nogrupējumu — konkordijām — kamdēļ jau tie atļaujas arī šādu necienīgu cīņas veidu.

Debatēs B r i k š ķ i s (soc.) arī norāda uz objektivitātes trūkumu prezidija rīcībā, uz tendenciozo izvēli sakarā ar „Univers.” veco numuru iegādāšanu.

G r i e t ē n s (vienotnes): studentu padomes 10 g. jubilejas gadījumā arī citi studentu laikraksti ir izdevuši speciālnumurus (ja vispār tā varētu apzīmēt), kamdēļ ļoti nesaprotama ir prezidija rīcība šinī lietā. Nav ko uztraukties par tiem 40 latiem, kas tam nolūkam tiek izdots, bet pilnīgi noraidāma ir viena studentu laikraksta izcelšana. Prezidijs nolēmis šo laikrakstu sūtīt ārzemju studentu pašvaldībām u. t. t. kā Latvijas Univers. studentu padomes oficiālu darbības pārskatu, kaut gan šinī laikrakstā mēs lasām tikai vienu studentu nogrupējuma domas, pašuzslavējumu u. t. t.

E z e r i ņ š (konk.) aizrāda, ka daudz labāk būtu izdot objektīvu stud. pad. darbības pārskatu un tad to aizsūtīt. Tagad tiek izspēlēts neglīts „joks”.

Balsošanā par priekšlikumu nepirkt „Univ.”, nodod 9 balsis, pret 14 (korpor.), atturās 5. Redzams, ka nav arī faktiski vairākuma prezidija rīcības attaisnošanai. Pārbalsojot korporējiem pievienojas vēl pāris nenoteiktāki stud. pad. locekļi un arī 16 balstus „pārbalsojot, pret 9 (4 atturoties) nolēmjam tomēr prezidija rīcību apstiprināt. Līdz ar to turpmākam ir precedents radīts: korporāciju oficiāls — stud. padomes orgāns...

B r i k š ķ i s pārmet, ka stud. padomes 10 g. jubilejas pagājuši bez sajūsmas un esot rīkota kā viena virziena organizāciju svētki.

Citu frakciju pārstāvji aizrāda, ka sociālistiskiem studentiem nerūp vie-

lība darbā un svētkos, bet tie gan gribējuši piespiest vairākumu teikt savās pēdās, kas neesot šoreiz izdevies. Nolēmjam iestāties Centrālā tūristu b-bā par biedri.

Studentu padomes vēlēšanu komisijā paredzēti 7 locekļi. Prezidijs ieteic līdzšinējo sastāvu — pa vienam pārstāvim vīriešu korpor., siev. korpor., minor., progresistiem, nāc. stud. apvien., zemniekiem un vienotnēm. Konkordijas uzstāda arī savu kandidātūru, bet pārbalsošanā dabū tikai 5 balsis, kamdēļ paliek minētais sastāvs. Vienotnes atsakās no viņām paredzētā pārstāvja vietas par labu nacionālā studentu biedrību savienībai. Komisku situāciju radīja B r i k š ķ a (s o c i ā l i s t u f r a c k.) uzstāšanās, lai vēlēšanu komisija... nerūpējoties par kārtības uzturēšanu Universitātē vēlēšanu laikā.

Beigās nolaista sociālistu frakcijas iesniegumu par universitātes un studiju pārreorganizēšanu.

Debatēs tika aizrādīts, ka iesniegums nav ieturēts akadēmiskā tonī un tur runāts par tādām lietām, par ko studentu padomei nav ne pienākums, ne tiesības runāt. Visumā iesniegums nav akceptējams. Šinī iesniegumā nekā praktiska nav, tikai saskatāmi zināmi lozungi nākošām vēlēšanām. Galīgi nepieņemams ir nodoms par zinātniskā sociālisma ieviešanu. Mūsu mācības iestāde ir jāargā no ārējiem iespaidiem.

Nolēmjam iesniegumu nodot pašvaldības komisijai, lai tā 1 mēneša laikā to skata cauri un nāk plenārsēdē ar saviem atzinumiem. P. Z.

Grāmatnīcas preču iztrūkuma lietā.

Stud. padomes Revīzijas komisija noturēja sēdi 4. novembrī š. g., kur apskatīja apstākļus, kā radies iztrūkums, kas konstatēts Ls 2649,40 apmērā pie inventūras uzņemšanas 31. martā š. g. Grāmatnīcas grāmatvedību pārbaudījis prezidija grāmatvedis Krikmeiers, pie kam atradis, ka grāmatas vestas pareizi, ierakstījumos nav kļūdu un nepareizības iegrāmatojumos nav atrastas. Lielāki vai mazāki iztrūkumi konstatēti arī agrākos gados — tā kopš 1925. gada iztrūkumi kopā iztaistījuši Ls 5913,77, kamēr pārpalikumi Ls 4909,51. Pieļaujams, ka šī gada preču iztrūkums cēlies jau agrākos gados. Kā ļoti uzkrītošs ir tikai tas apstāklis, ka šī paša gada 1. janv. konstatēts Ls 172,59 pārpalikums, kas tomēr liek domāt, ka iztrūkamam meklējami kādi dziļāki iemesli. Savā laikā tika cīlēts jautājums par grāmatnīcas likvidēšanu, zināmā mērā kā noteicošā inventūras uzņemšana bija paredzēta izdarīt š. g. 1. janvārī sakarā ar to iespējams, ka inventūra kaut kā mākslīgi uzpūsta. Iepriekšējo gadu inventūras uzņemšanas notikušas pavirši.

Revīzijas komisija, noskaidrojot jautājumu, kas vainojams iztrūkamā, atrod, ka atbildība gulstas uz bijušo veikalvedi, jo viņš inventūru pasūta, pieņem, pārzina un nes arī juridisko atbildību par iztrūkumu, tāpat atbildība jānes arī grāmatnīcas bijušām komisijām, jo komisijas ievēlētās no Stud. padomes veikala inventūras un saimnieciskās darbības pārraudzībai. Darbības instrukciju iztrūkums grāmatnīcas komisiju darbībā ienesa neskaidrību — līdz šim nebija skaidri noteikts, kas nes galveno atbildību par grāmatnīcas inventūru. No bijušā veikalveža nav jēmta arī nekāda drošība. Revīzijas komisija nolēma likt priekšā prezidijam spert soļus tiesas ceļā.

Pašvaldības komisija 5. nov. sēdē pieņēmusi vairākus atzinumus un caurskatījusi instrukcijas, iesniegšanai stud. pad. prezidijam.

Apskatot vasaras kolonijas jautājumu, atzīst, ka pašreizējos apstākļos daudzliem studentiem iespējams vasaras brīvlaiku pavadīt pie vecākiem vai radniekiem uz laukiem. Vasaras kolonija izveidojama ar visām labietībām, kādam nolūkam stud. pad. iegādājams pašai savs zemes gabals un tur ceļamas piemērotas ēkas līdz ar sporta laukumiem u. c., tomēr tā kā sakarā ar studentu nama celšanu visi līdzekļi rezervējami šī mērķa sasniegšanai, komisija atzīst, ka vasaras

Eriks Adamsons.

Fabula

par patīkamām lietām.

Reiz pavarzēnu māca raudas: „Tam milas maz, kam maz ir naudas! Un sirdi pilnu šķistu liesmu Viņš sāka dziesmu:

„Tas Kungs, kas liliņas prot audzēt, Maz manu dvēseli grib saudzēt, Jo jau no bērna laika maigā Tā mīlā staigā.

Vairs mani, kaut kā vējš sirds dūko, Rātskunga meita neuzlūko, Tad labāk savu dziesmu zeltu Lai cūkai veltu!

Kā ķeizarkroņi viņas nāses, Tai acis — brūnas lakas lāses, Kad balss kā spēlētājs tai skan, Tā mīlā man!”

Un vaju maigumam zēns ļava Un mazo, balto cūku skāva — Un tika rātskungmeita gliīta Tā pārvērtīta

Kā kriets gauds te pamācība: Lai mums tik jauki dziedāt griba, Kā tikamas pat rupjas lietas Mums top uz vietas!

kolonijas jautājums ir atliekams vēlākam laikam, bet griežas pie prezidija ar ierosinājumu izvest aptauju studentu starpā, lai noskaidrotu cik lielā mērā paši studenti sajūt vasaras kolonijas vajadzību.

Dzīvokļu apgādes jautājumā apskata iespējamības ierīkot stud. namā, vai privātos dzīvokļos stud. kopdzīves, bet tas iznāktu samērā dārgi, tamdēļ atzīst, ka viņa organizējama vienīgi kā starpniecība un šī starpniecība uzdomama studentu nama komisijai.

Caurskata un pieņem studentu dienu, lasītavas un redakcijas komisijas instrukcijas.

Studentu krājkašes statūtus šinīs dienās apstiprinājusi Rīgas apgabaltiesa. Krājkašes mērķis — veicināt savu biedru materiālo un garīgo labklājību, apgādājot lētu kredītu lekciju naudas nomaksai un atsevišķos gadījumos arī pēc studiju beigšanas. Aizdevumus no sākuma studentiem izsniegs līdz Ls 100.— uz 4 mēnešiem pret parakstiem un procentiem. Par sabiedrības biedriem var iestāties univers. studenti, studentu organizācijas, mācības spēki un univers. beigušie. Darbību uzsāks 1. janvārī. Pirmā biedru sapulce notiks novembrī. Iestāšanās anketes dabūjamas studentu virtuves kantori no pl. 15.—18. ikdienas. Iestāšanās nauda Ls 2.— un paja Ls 10.—

Statūtus parakstījuši: O. Freivalds, P. Freidenfelds, M. Grietēns, P. Austrīņš, H. Zariņš u. c.

„Mārtiņu ķekatas” notika 8. nov. virsnieku klubā. Rīkoja stud. padome — atlikums par labu studentu namam. Nesaprotama dažu korporāciju rīcība, kas tani vakara rīkoja savos konventos gan „alus vakarus”, gan citāda veida sarīkojumus, tā ignorējot pašu studentu padomes sarīkojumu.

Organizāciju dzīve.

L. Ū. studenšu biedr. Ziemeļniece klusi nosvinēja savus 7. gada svētkus š. g. 4. novembrī, piedaloties pārējo N. S. B. Savienībā ietilpstošo organizāciju pārstāvjiem.

Ziemeļniece visus šos gadus ir centusies izkopt savās biedrenēs darbu un pienākuma apziņu, centusies uzturēt garīgu nomodu un aktivitāti, aizrādīt uz sievietes lieliem uzdevumiem nākotnes kultūras dzīvē.

Vienmēr Ziemeļniece ir augsti vērtējusi neliekuļota nacionālisma domu un audzinājusi latvju studentes vienkārībā, isumā un patiestgumā, veidojot tās par harmoniskām personībām saskaņā ar individuālām īpatnībām. Pagājušā gadā Ziemeļnieces darbu darījušas priecādāmās un viņu saimē ir valdījusi sirsniņa un satīcība.

L. ū. fakultāšu studentu b-bu pārstāvju apspriedē notika 26. oktobrī. Apspriedē bija noorganizējusi medicīnas fak. stud. b-ba un to arī vadīja tās priekšsēdētājs G. K a i r e. Piedalījās pārstāvji no 8 fakultāšu b-bām. Vienojās dibināt fakult. studentu b-bu apvienību, lai saskaņotā rīkojoties varētu sasniegt savus mērķus un attīstīt plašāku un dziļāku darbību. Nolēma apvienības dibināšanas sēdi sasaukt 11. novembrī, uz šo sēdi nolēma uzaicināt arī citas pašvārās fak. studentu b-bas, kas šinī pirmajā apspriedē nepiedalījās.

„Ārstu attiecības pret sabiedrību un kolēģām” — par šādu tematu nolasīja 12. nov. priekšlasījumu L. ū. medicīnas fak. studentu b-bā prof. J. A i k s n i s. Mediķu studentu b-ba, kā zināms, šinī sēdēstī ierosināja savu

